

SPOLJNA TRGOVINA

Izvori i metode prikupljanja podataka

Izvor podataka za statistiku spoljne trgovine je Jedinstvena Carinska Isprava o izvozu i uvozu robe, koju prilikom carinjenja robe, u ime preduzeća, podnose carinarnicama špediterska preduzeća koja imaju dispoziciju carinskog obveznika.

Uprava za statistiku – MONSTAT mjesečno preuzima spoljno-trgovinske podatke od Uprave prihoda i carina Crne Gore i dalje ih statistički obrađuje.

Obuhvat

Pri izvozu obuhvata se sva roba koja potiče iz domaće odnosno proizvodnje iz unutrašnjeg robnog prometa uključujući i tzv. nacionalizovanu robu (roba koja je bila uvezena i ocarinjena, pa se u nepromijenjenom ili doradjenom stanju izvozi kao roba porijekla Crne Gore na strano tržište. Uvoz obuhvata svu robu uvezenu iz inostranstva koja je ocarinjena i puštena u unutrašnji promet u cilju reprodukcije, investicija ili široke potrošnje. Uključene su i isporuke raznih dobrotvornih organizacija i privatne poklon pošiljke.

Statistika spoljne trgovine se obrađuje i publikuje po specijalnom sistemu trgovine.

Definicije

Vrijednost robe u spoljnoj trgovini iskazana je na osnovu cijena koje su postigla preduzeća prilikom sklapanja ugovora. Sve vrijednosti obračunate su na bazi pariteta franko granica: FOB-cijene za izvoz, CIF-cijene za uvoz. Statistička vrijednost robe koja se izvozi jeste fakturna vrijednost robe. Statistička vrijednost robe koja se uvozi jeste vrijednost koja predstavlja carinsku osnovicu. Podaci o vrijednosti su obračunati po tekućim kursovima koji se primjenjuju za utvrđivanje carinske osnovice. Po tekućim kursovima koji se primjenjuju za utvrđivanje carinske osnovice takođe je izvršen obračun troškova transporta, osiguranja, pretovara i sl. koji se plaćaju u stranoj valuti.

Klasifikacija izvoza i uvoza robe u spoljnoj trgovini vrši se prema Nomenklaturi statistike spoljne trgovine, koja se bazira na Standardnoj međunarodnoj trgovinskoj klasifikaciji OUN, revizija 1, za podatke zaključno sa 1987. godinom. U 2006. godini izvršena je revizija Nomenklature statistike spoljne trgovine koja se zasniva na Standardnoj međunarodnoj trgovinskoj klasifikaciji, revizija 4. Registracija podataka spoljne trgovine po zemljama vrši se po principu zemlje odredišta kod izvoza i zemlje porijekla kod uvoza. To znači da se pri izvozu registruje zemlja u kojoj se roba troši ili dalje obrađuje, a pri uvozu ona zemlja u kojoj je roba proizvodnjom dovedena u stanje u kome se uvozi.

Statistika spoljne trgovine se temelji na Zakonu o zvaničnoj statistici i sistemu zvanične statistike Crne Gore (Službeni list, broj 18/12 i 47/19); Sporazumu o međusobnoj saradnji Uprave za statistiku i Uprave carina Crne Gore od 22.06.2004. godine (Aneks II od 20.01.2009. godine); Carinskim zakonima (Sl. list br. 7/2002, 38/2002, 72/2002, 21/2003, 29/2005, 66/2006 i 21/2008) i Pravilniku o obliku, sadržaju, načinu podnošenja i popunjavanja carinske deklaracije i zbirne prijave (Sl.list, broj 03/2003 i 08/2007) i niz drugih uputstava.

Metodologija ove statistike temelji se na preporukama statističkog ureda UN i EU, a objavljuje se u sljedećim publikacijama:

Statistics on the Trading of Goods, Users Guide, EUROSTAT;

International Merchandise Trade Statistics Concepts and Definitions 2010.

EXTERNAL TRADE

Sources and methods of data collection

Data source for external trade statistics is Single Administrative Document on import and export of goods, submitted, on behalf of enterprises, by shipping agents having the disposition of Custom tributary.

Statistical Office of Montenegro – MONSTAT takes over import-export trade data from Revenue and Customs Administration of Montenegro each month and performs further data processing.

Coverage

Export covers all goods of domestic i.e. internal production origin, including so-called nationalized merchandise, (imported goods cleared through the customs, and unchanged exported as goods of Montenegro origin). Import covers all merchandise imported, cleared through the customs, and put on domestic market for reproduction, investment or consumption purposes. Deliveries of various charity organizations and private gifts are also included.

External trade statistics use special trade system for processing and publishing data.

Definitions

Value of goods in external trade statistics is shown on the basis of prices fixed by organizations and enterprises by contractual stipulation. All values have been computed on the basis of parity free on border, i.e. F.O.B. prices regarding export and C.I.F. prices regarding import. Statistical value of goods being exported is the invoice value of goods. Statistical value of goods being imported is the value representing customs base. Data on values are computed on the basis of exchange rates applied for establishing customs base. Costs of transportation, insurance and reloading, etc. paid in foreign currency have been calculated at current exchange rates applied for establishing customs base.

Classification of importation and exportation of goods in external trade was done according to the Nomenclature of the External Trade Statistics based on the Standard International Trade Classification of OUN, Rev.1 for the data for 1987 inclusive. In 2006, Nomenclature of the External Trade Statistics was revised according to SITC, Revision 4. Registration of external trade data by countries is carried out according to principle of destination country for the export and origin country for the import. It means that, in case of export, registered is the country in which goods are consumed or further processed, and in case of import - the country where the goods have been produced in the condition in which they have been imported.

External trade statistics base on the Law on official statistics and official statistics system of Montenegro (Official Gazette No 18/12); Protocol of mutual cooperation in field of statistics of external trade statistics from 22.06.2004 (Annex II from 20.01. 2009.); Customs Laws (Official Gazette of Montenegro No 7/2002, 38/2002, 72/2002, 21/2003, 29/2005, 66/2006, and 21/2008), and the Rulebook on Amendments and Supplements to Format, Content, Reporting, and Fulfilling of Customs Declarations and Collective Registration (Official Gazette of Montenegro No 03/2003, and 08/2007), and other instructions.

The methodology for this statistics is based on recommendations of EU and UN Statistical Office. It is published in the following publications:

Statistics on the Trading of Goods, Users Guide, EUROSTAT;

International Merchandise Trade Statistics Concepts and Definitions 2010.

16 – 1. BILANS ROBNE RAZMJENE SA INOSTRANSTVOM

EXTERNAL TRADE BALANCE

hilj. EUR

thous. EUR

	Vrijednost / Value					
	2019	2020	2021	2022	2023	
Ukupni izvoz	415 484	366 128	437 045	700 252	674 331	Total exports
Ukupan uvoz	2 600 771	2 105 170	2 505 115	3 533 838	3 810 125	Total import
Saldo robne razmjene	-2 185 287	-1 739 042	-2 068 069	-2 833 586	-3 135 794	Goods trade balance

16 – 2. ROBNA RAZMJENA CRNE GORE
SA ČLANICAMA CEFTETRADE OF GOODS BETWEEN MONTENEGRO
AND CEFTA MEMBER COUNTRIES

hilj. EUR

thous. EUR

	Izvoz / Exports			Uvoz / Imports			
	2021	2022	2023	2021	2022	2023	
Ukupno	437 045	700 252	674 331	2 505 115	3 533 838	3 810 125	Total
Ukupno CEFTA	188 844	291 728	326 699	713 493	925 351	991 518	Total CEFTA
Učešće CEFTE u CG	43%	42%	48%	28%	26%	26%	Share of CEFTA in Montenegro
Republika Srbija	107 291	149 447	190 856	500 910	614 776	661 711	Republic of Serbia
Bosna i Hercegovina	33 386	90 561	75 513	128 895	179 131	184 550	Bosnia and Herzegovina
Albanija	19 954	20 088	22 344	42 783	68 150	75 743	Albania
Sjeverna Makedonija	4 661	7 064	11 792	31 835	36 220	37 376	North Macedonia
Kosovo	23 552	24 569	26 127	8 745	26 612	31 494	Kosovo
Moldavija	-	-	68	325	461	645	Moldavia

16 – 3. ZEMLJE SA NAJVEĆIM UČEŠĆEM U IZVOZU

COUNTRIES WITH THE LARGEST SHARE IN EXPORTS

hilj. EUR

thous. EUR

	Izvoz / Exports				
	2020	2021	2022	2023	
Ukupno	366 128	437 045	700 252	674 331	Total
Srbija	100 997	107 291	149 447	190 856	Serbia
Bosna i Hercegovina	22 364	33 386	90 561	75 513	Bosnia and Herzegovina
Slovenija	35 832	22 017	51 072	73 461	Slovenia
Češka Republika	11 524	11 237	14 853	29 686	Czech Republic
Hong Kong	41	1 842	20 837	28 816	Hong Kong
Luksemburg	203	3 753	36 715	27 999	Luxembourg

16 – 4. ZEMLJE SA NAJVEĆIM UČEŠĆEM U UVOZU

COUNTRIES WITH THE LARGEST SHARE IN IMPORTS

hilj. EUR

thous. EUR

	Uvoz / Imports				
	2020	2021	2022	2023	
Ukupno	2 105 170	2 505 115	3 533 838	3 810 125	Total
Srbija	414 899	500 910	614 776	661 711	Serbia
Kina	218 000	245 181	330 596	424 719	China
Njemačka	204 073	231 157	272 015	368 241	Germany
Grčka	91 615	148 487	289 142	245 676	Greece
Italija	134 557	155 500	197 594	234 042	Italy
Hrvatska	114 963	138 136	214 740	226 365	Croatia

16 – 5. UVOZ ROBE PO ZEMLJAMA

IMPORT OF GOODS, BY COUNTRIES

hilj. EUR

thous. EUR

	2020	2021	2022	2023	
UKUPNO	2 105 170	2 505 115	3 533 838	3 810 125	TOTAL
Evropa	1 723 134	2 073 368	2 847 110	3 058 283	Europe
Albanija	39 726	42 783	68 150	75 743	Albania
Austrija	41 068	34 829	36 582	45 348	Austria
Belgija-Luksemburg	18 144	23 899	26 146	22 473	Belgium – Luxembourg
Bosna i Hercegovina	119 352	128 895	179 131	184 550	Bosnia and Herzegovina
Bugarska	11 300	15 195	21 010	22 742	Bulgaria
Ujedinjeno Kraljevstvo	19 421	22 424	24 615	34 648	United Kingdom
Grčka	91 615	148 487	289 142	245 676	Greece
Danska	7 270	11 136	26 310	16 264	Denmark
Italija	134 557	155 500	197 594	234 042	Italy
Mađarska	21 879	24 368	29 702	31 220	Hungary
Njemačka	204 073	231 157	272 015	368 241	Germany
Slovenija	40 750	46 218	68 178	59 185	Slovenia
Republika Srbija	414 899	500 910	614 776	661 711	Republic of Serbia
Polska	37 888	43 966	60 392	74 167	Poland
Sjeverna Makedonija	25 708	31 835	36 220	37 376	North Macedonia
Rumunija	21 640	30 277	34 299	39 970	Romania
Ruska Federacija	9 298	10 596	8 828	7 479	Russian Federation
Hrvatska	114 963	138 136	214 740	226 365	Croatia
Francuska	44 242	48 528	70 659	90 600	France
Holandija	39 661	49 183	57 339	67 099	Netherlands
Češka Republika	23 789	32 091	36 039	44 998	Czech Republic
Švajcarska	40 041	53 378	134 613	70 435	Switzerland
Švedska	12 854	16 631	27 849	32 673	Sweden
Španija	43 673	53 804	58 606	75 891	Spain
Turska	108 462	110 640	170 350	195 067	Turkey
Ostale zemlje	36 861	68 503	83 822	94 322	Other countries
Azija	316 025	355 763	508 724	630 826	Asia
Iran	551	1 346	1 618	827	Iran
Izrael	2 193	10 972	9 741	2 403	Israel
Indija	11 315	10 440	14 286	28 948	India
Indonezija	5 656	5 591	7 102	8 091	Indonesia
Japan	17 125	16 049	30 422	29 131	Japan
Kina	218 000	245 181	330 596	424 719	China
Koreja	11 412	12 002	37 265	20 853	Korea
Sirija	-	9	114	26	Syrian Arab Republic
Tajland	4 434	3 986	5 111	7 129	Thailand
Hong Kong	643	514	375	648	Hong Kong
Ostale zemlje	44 698	49 673	72 094	108 051	Other countries
Afrika	7 325	9 359	15 231	11 496	Africa
Alžir	2 011	3 060	2 936	192	Algeria
Obala Slonovače	6	32	27	15	Ivory Coast
Egipat	2 154	1 524	5 148	4 246	Egypt
Etiopija	5	9	24	23	Ethiopia
Kenija	115	325	345	226	Kenia
Libijska Arapska Džamahirija	-	-	-	-	Libyan Arab Jamahiriya
Tunis	689	637	1 088	1 510	Tunis
Ostale zemlje	2 345	3 772	5 663	5 284	Other countries
Amerika	57 875	65 578	161 481	107 328	America
Kanada	3 167	3 745	3 497	2 806	Canada
Panama	22	24	21	43	Panama
SAD	31 955	29 752	35 791	48 098	USA
Argentina	1 587	4 104	3 852	3 875	Argentina
Brazil	8 372	11 929	23 461	21 905	Brazil
Ekvador	5 927	7 078	6 012	8 177	Ecuador
Kolumbija	618	656	3 187	2 289	Columbia
Peru	168	290	341	464	Peru
Djevičanska ostrva	-	-	-	-	The Virgin Islands
Ostale zemlje	6 060	7 999	85 319	19 672	Other countries
Australija i Okeanija	811	1 047	1 291	2 192	Australia and Oceania
Australija	465	619	801	1 448	Australia
Novi Zeland	337	410	479	662	New Zealand
Ostale zemlje	9	18	11	82	Other countries

16 – 6. IZVOZ ROBE PO ZEMLJAMA

EXPORT OF GOODS, BY COUNTRIES

hilj. EUR

thous. EUR

	2020	2021	2022	2023	
UKUPNO	366 128	437 045	700 252	674 331	TOTAL
Evropa	331 435	411 091	646 720	618 010	Europe
Albanija	12 969	19 954	20 088	22 344	Albania
Austrija	10 625	2 115	3 023	7 856	Austria
Belgija-Luksemburg	605	4 187	37 420	28 969	Belgium – Luxembourg
Bosna i Hercegovina	22 364	33 386	90 561	75 513	Bosnia and Herzegovina
Bugarska	458	820	1 226	1 161	Bulgaria
Ujedinjeno Kraljevstvo	3 346	1 389	3 504	859	United Kingdom
Grčka	4 340	11 208	1 329	4 471	Greece
Danska	748	697	9 537	6 422	Denmark
Italija	10 172	25 293	31 959	17 878	Italy
Mađarska	22 513	6 540	6 141	8 881	Hungary
Njemačka	17 279	20 311	19 942	21 442	Germany
Slovenija	35 832	22 017	51 072	73 461	Slovenia
Republika Srbija	100 997	107 291	149 447	190 856	Republic of Serbia
Poljska	12 086	15 163	16 647	12 252	Poland
Sjeverna Makedonija	5 117	4 661	7 064	11 792	North Macedonia
Rumunija	1 157	547	352	915	Romania
Ruska federacija	1 406	2 348	448	179	Russian Federation
Hrvatska	2 959	3 702	7 069	6 488	Croatia
Francuska	597	2 187	3 153	1 308	France
Holandija	2 186	1 552	1 641	2 472	Netherlands
Češka Republika	11 524	11 237	14 853	29 686	Czech Republic
Švajcarska	7 836	50 666	107 951	25 079	Switzerland
Švedska	2 368	2 257	1 638	2 554	Sweden
Španija	931	3 761	3 899	6 584	Spain
Turska	13 477	24 180	15 761	9 013	Turkey
Kipar	146	333	60	803	Cyprus
Ostale zemlje	27 399	33 291	40 936	48 770	Other countries
Azija	27 123	15 448	44 448	43 138	Asia
Gruzija	-	118	279	157	Georgia
Iran	-	6	-	88	Iran
Irak	-	1	6	241	irak
Izrael	384	434	174	5 463	Israel
Indija	16	347	71	522	India
Indonezija	233	1	1	186	Indonesia
Japan	360	175	331	106	Japan
Kina	22 136	5 683	12 851	2 490	China
Koreja	298	278	596	588	Korea
Sirija	-	-	-	-	Syrian Arab Republic
Tajland	49	4	1	127	Thailand
Hong Kong	41	1 842	20 837	28 816	Hong Kong
Ostale zemlje	3 606	6 559	9 301	4 355	Other countries
Afrika	4 379	5 759	3 280	2 434	Africa
Alžir	-	-	-	-	Algeria
Obala Slonovače	15	-	-	-	Ivory Coast
Egipat	1 090	1 294	177	13	Egypt
Etiopija	558	-	322	-	Ethiopia
Libijska Arapska Džamaharija	1 504	3 033	-	61	Libyan Arab Jamahiriya
Mali	-	-	-	-	Mali
Tunis	-	6	-	20	Tunis
Ostale zemlje	1 212	1 426	2 781	2 340	Other countries
Amerika	3 097	4 619	5 591	10 432	America
Kanada	128	258	245	239	Canada
Panama	14	8	-	232	Panama
SAD	2 164	2 907	3 612	9 799	USA
Argentina	-	1	16	2	Argentina
Brazil	11	15	22	5	Brazil
Ekvador	-	53	75	-	Ecuador
Kolumbija	1	1	-	1	Columbia
Peru	-	1	-	1	Peru
Djevičanska ostrva	-	-	-	11	The Virgin Islands
Ostale zemlje	779	1 376	1 620	142	Other counties
Australija i Okeanija	93	127	213	318	Australia and Oceania
Australija	89	126	210	317	Australia
Novi Zeland	1	1	2	2	New Zealand
Ostale zemlje	3	-	-	-	Other counties

16 – 7. IZVOZ I UVOZ PO TERITORIJAMA

EXPORT AND IMPORT BY TERRITORIES

hilj. EUR

thous. EUR

	Izvoz / Exports			Uvoz / Imports			
	2021	2022	2023	2021	2022	2023	
Ukupno	437 045	700 252	674 331	2 505 115	3 533 838	3 810 125	Total
Evropska unija ¹⁾	136 103	212 186	243 477	1 144 356	1 560 768	1 744 190	European Union ¹⁾
Ostale evropske zemlje	274 988	488 066	374 532	929 011	1 286 343	1 314 093	Other European countries
Amerika	4 619	5 591	10 432	65 578	161 481	107 328	America
Azija	15 448	44 448	43 138	355 763	508 724	630 826	Asia
Afrika	5 759	3 280	2 434	9 359	15 231	11 496	Africa
Australija i Novi Zeland	127	213	318	1 047	1 291	2 192	Australia and New Zealand

¹⁾ Od januara 2021. godine, podaci spoljnotrgovinske robne razmjene sa Ujedinjenim Kraljevstvom su isključeni iz podataka Evropske unije.

¹⁾ Since January 2021 the data on ITGS with the UK are excluded from the EU data.

16 – 8. IZVOZ I UVOZ PO ROBNIM SEKTORIMA SMTK¹⁾EXPORT AND IMPORT BY SITC GOODS SECTIONS¹⁾

hilj. EUR

thous. EUR

	Izvoz / Exports			Uvoz / Imports			
	2021	2022	2023	2021	2022	2023	
Ukupno	437 045	700 252	674 331	2 505 115	3 533 838	3 810 125	Total
Hrana i žive životinje	32 981	43 042	46 776	479 438	636 242	744 970	Food and live animals
Piće i duvan	24 640	18 100	41 907	88 843	119 301	150 938	Beverages and tobacco
Sirove materije osim goriva	101 071	91 698	86 381	50 800	26 489	32 964	Crude materials except fuels
Mineralna goriva i maziva	80 882	209 884	244 883	284 314	616 815	393 695	Mineral fuels and lubricants
Životinjska i biljna ulja i masti	817	1 444	2 395	18 846	29 036	17 538	Animal and vegetables fats
Hemijski proizvodi	29 811	41 489	52 392	329 006	346 276	421 653	Chemical products
Proizvodi svrstani po materijalu	101 603	199 598	97 601	409 732	618 171	628 444	Manufactured goods
Mašine i transportni uređaji	46 304	66 327	67 201	513 386	709 935	885 230	Machinery and transport equip.
Razni gotovi proizvodi	18 936	28 670	28 596	330 667	431 506	528 361	Miscellaneous manufac. goods
Nepomenuti proizvodi	-	-	6 200	83	67	6 332	Commodities, n.e.c.

¹⁾ Standardna međunarodna trgovinska klasifikacija – Rev. 4

¹⁾ Standard International Trade Classification – Rev. 4